

Rekomendacijos pedagogams, dirbantiems su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais. Dailės terapinis poveikis vaikams

Dailės užsiėmimai dažnai turi terapinį poveikį tiek neurotipinės raidos vaikų, tiek turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, gyvenime. Svarbu surasti ir akcentuoti pozityvias raiškos galimybes, sukurti palankią/patogią aplinką meninei raiškai, kad vaikas galėtų jausti kūrybinį malonumą ir džiaugsmą bei jaustųsi lygiavertis bendraamžiams.

Svarbūs aspektai dailės terapijos metu

1. Išvelgti vaiko problemas ir pamatyti, kada reikia pagalbos; pažadinti vaiko emocijas, jas išreikšti, įvardyti, verbalizuoti.

☀ Kreipti dėmesį į vaiko būseną. Prašyti ją nupiešti, nutapyti ar kitaip išreikšti kūrinėlyje. Aptarti darbelį, padedant vaikui suvokti savo išgyvenimus.

☀ Kalbėti vaikams rūpimomis temomis apie įvykius, reiškinius.

☀ Leisti vaikui kurti esamoje jo būsenoje. Kreipti norimos būsenos link.

2. Koreguoti emocinę būseną.

☀ Jei emocija hiperaktyvi, galima piešti ar tapyti keletą vieną po kito kūrinėlių. Pirmieji darbeliai gali būti spontaniški, atitinkantys vaiko esamą būseną. Jei vaikas nori, gali darbelius „naikinti“. Išvedimui iš hiperaktyvios būsenos tinka tapyba ant šlapio popieriaus, klausantis raminančios muzikos. Muzika tapybai turėtų būti be žodžių. Palaipsniui stengtis „išeiti“ iš abstraktaus tapymo ir siekti labiau struktūruoto.

☀ Sudaryti sąlygas vaikui kurti jo emocinėje būsenoje (pvz.: agresyvioje). Agresyvų veiksmą siekiama nukreipti kūrybine kryptimi (pvz.: popieriaus/laikraščių plėšymas, maigymas į kamuoliuką visa jėga ir kt.). Galima kurti koliažus iš maigyto popieriaus, koliažus/aplikacijas iš plėšyto popieriaus, skulptūras iš įvairiai sumaigyto popieriaus ir kt.

3. Droviems, kukliems, nepasitikintiems savimi vaikams siūlyti priemones, garantuojančias darbo sėkmę ir suteikiančias kūrybinį malonumą.

☀ Tapyba, piešimas spalvotame popieriuje. Dažnai baltas popieriaus fonas „gąsdina“, „baisu“ pradėti darbelį ir sugadinti popierių. Pradėdamas darbelį spalvotame popieriaus lape vaikas jaučiasi saugiau, drąsiau.

☀ Monotipija. Monotipija – tai dažų atspaudimo būdas gaunant vieną, nepakartojamą atspaudą.

☀ Tapyba ant veidrodžio. Rezultatas – panašus kaip dirbant su monotipija, tačiau vaikas dar gali matyti save veidrodyje. Tinka vaikams su žema mokymosi motyvacija ir negatyviomis nuostatomis.

☀ Įvairūs atsitiktinės tapybos būdai, kuriais visada gaunamas gražus ir netikėtas spalvų sumaišymas. Pvz.: ant šlapio popieriaus taškyti dažus, judinant lapą stebėti, kaip jungiasi spalvos; buitinių daiktų, daržovių ir vaisių atspaudai, iš kurių kuriamas ornamentinis raštas; tapymas/piešimas dviem rankom ir kt.

4. Plėsti vaiko emocijų skalę, mokyti suvokti savo išgyvenimus.

Mokyti išreikšti esamą emociją: spalvomis (dažais); linijomis (pieštukais, flomasteriais, kreidelėmis ir kt.); spalvomis ir linijomis; akvarele ant šlapio popieriaus; natūralaus dydžio visos figūros piešinyje; tapyti dažais pagal skirtingos nuotaikos ir ritmo muziką.

☀ Sukurti linksmą paveikslą. Kokios spalvos vaikui yra linksmos? Kada, kokiomis sąlygomis vaikui yra linksma?

☀ Sukurti liūdną paveikslą. Kokios spalvos vaikui yra liūdnos? Kada jam yra liūdna? Kalbėti apie tai.

☀ Nutapyti šiltą paveikslą. Kokios spalvos yra šiltos? Kada būna šilta?

☀ Nutapyti šaltą paveikslą. Kokios spalvos yra šaltos? Kada būna šalta?

☀ Kokios spalvos yra rūgščios, saldžios, karčios ir kt.? Kodėl? Nutapyti rūgštų, saldu, kartų ir kitokių paveikslą.

5. Stiprinti savivoką, savivertę dailėje.

☀ Tapyba įvairiomis kūno dalimis – rankomis, delnais, pirštais, kojomis, pėdomis, kojų pirštais. Tai stiprina savo kūno suvokimą, suteikia naujų sensomotorinių patyrimų.

☀ Ornamentinių raštų iš kūno dalių atspaudų kūrimas.

☀ Vaikščioti, „šokti“ pagal muziką su išdažytomis pėdomis ant ištiestos ilgos popieriaus juostos lauke (vasarą).

☀ Įvairiai tapyti, piešti savo vardą.

☀ Natūralaus dydžio figūros piešiniai. Visa vaiko figūra apibrėžiama ant didelio popieriaus lapo.

- Vaikas spalvina savo figūrą taip, kaip yra apsirengęs. Tai stiprina savo vaizdo suvokimą.

- Vaikas vaizduoja savo emocinę būseną visoje figūroje. Būtina aptarti, kaip jis jaučiasi.

- Vaikams su judėjimo sutrikimais šis būdas leidžia pamatyti savo „tikrąjį“ ūgį.

- Emocijų modeliavimas žmogaus figūros piešinyje stiprina emocinių išgyvenimų ir savo vaizdo suvokimą, lavina psichosocialinius įgūdžius.

6. Ugdyti pažinimą ir socializaciją.

☀ Raidžių pažinimo/suvokimo stiprinimas. Taikomas multisensorinis pažinimo būdas – garsinis įvardijimas, vaizdavimas erdvėje, vizualinis vaizdavimas.

- Raidės pavadinimas garsiai ištariamas, po to ranka vedžiojamas raidės kontūras erdvėje ir galiausiai tas pats raidės kontūras nupiešiamas popieriuje.

- Raidė gali būti išvaikščiojama klasės/kabineto erdvėje. Vaikas ne tik ranka, bet ir visu kūnu eina raidės kontūrą.

- Raidės vaizduojamos judesiu.

- Akcentuojamas raidžių „charakteris“ – sunki, ilga, apvali ir kt.

- Raidės gali būti tapomos dažais, lipdomos iš molio, plastilino, modelino ir kt.

☀ Skaičių pažinimo/suvokimo stiprinimas. Daiktai rūšiuojami pagal spalvas. Su skirtingų spalvų daiktais komponuojamos skaičių grupės ir pan.

☀ Erdvės krypčių suvokimo stiprinimas.

- Vaikai stovi ir atlieka judesius aukštyn, žemyn, kairėn, dešinėn, kiekvieną judesį įvardydami žodžiais. Po to tas pats judesys atliekamas su dažais popieriuje.

- Piešiami spiraliniai judesiai dviem rankom iš karto. Dirba abu smegenų pusrutuliai. Plečiasi erdvės suvokimas.

☀ Dėmesio sukaupimo stiprinimas.

- Įvairios pasakos apie spalvų atsiradimą. Stebima, kaip iš dviejų spalvų atsiranda trečia. Iš pradžių dažais tapo pedagogas, vaikas stebi. Po to jie gali pakartoti procesą savarankiškai. Pasakos pavyzdys:

„ Kai geltona susitiko Mėlyną, ji sušuko:

- O, štai kur tu! Aš ieškojau tavęs!

Ir jos juokdamosi puolė viena kitai į glėbį. Stipriai apsikabino. Jos buvo tokios laimingos, kad pradėjo žaliuoti ir pasidarė visai žalios kaip žolė“.

Nuo viršutinio kampo pradėti tapyti geltona spalva, o nuo apatinio – mėlyna spalva. Geltona leidžiasi pas mėlyną, o mėlyna kyta pas geltoną.

- Mandalos piešimas, spalvinimas. Vaikams popieriaus lape pateikiamas apibrėžtas apskritimas ir jame pažymėtas centras. Prašoma sukurti raštą, ornamentą, po to nuspalvinti. Toks darbas ramina, lavina dėmesio sukaupimą.

- Piešiama spiralė – sraigės namelis. Prašoma ją išmarginti.

- Piešiama spiralė arba labirintas. Stebimas įvairių labirinto gyventojų (nykštukų, kaukų ir kt.) vaikščiojimas labirinto takeliais.

☀ Grupiniai darbai, siekiama socializacijos. Atlikdami grupinius darbus, vaikai mokosi dirbti, kurti kolektyve.

- Mano miestas. Dideliame popieriaus lape kiekvienas vaikas turi „savo“ rajoną. Namai gali būti ne tik nupiešti, bet ir padaryti iš sulčių ar pieno dėžučių.

-Įvairios meninės akcijos lauke: vasarą – su smėliu, vandeniu; žiemą – skulptūros iš sniego.

Parengė:

specialioji pedagogė metodininkė Liuda Bartkuvienė,
socialinė pedagogė metodininkė Jolanta Meškauskienė.

Naudota literatūra.

Brazauskaitė A. Vaikų dailės terapinis aspektas. Vilnius, 2004.

Lebedeva L. Dailės terapija; teorija ir praktika. ŽPS, 2013.